

tanud, asus S. aa. 1889—91 Peterburi Mihkli koguduse vaeslaste-kooli õpetaja kohal ja toimis 1891. a. alates kirjutajana Peterburi peaobservatooriumis. Ta suri 16. VII 1894 Peterburis tiisikusse. Peterburis viibides jätkas S. eesti kirjandusloo algallikate uurimist, kasutades selleks keiserlikku avalikku raamatukogu, ja võttis osa ka sealsest eesti seltskondlikust elust; m. s. valiti ta a. 1890 Peterburi Eesti Heategeva Seltsi kirjatöömehetajaks. — S.-i sulest on pärit koostamisajalt esimene »Eesti kirjanduse ajalugu« I—II (Tartu, 1899, 1901, III *ibid.*, 1908, III 1911, I—III^{IV} *ibid.*, 1920), mis trükkis ilmus alles peale autori surma. Selle I osa käsitleb rahvaluulet, kuna II osa annab ülevaate eesti kirjandusloo vanemast ajajärgust kuni XVII a. s. lõpuni. Peale selle avaldas S. »Olevikus« pikema kirjutise »Mõnda Eesti rahvakoolide ajalooost« («Olevik» 1892, nr. 44-47) ja parandas ning viimistles oma venna Juhan S.-i jutustuse »Järeleandmata«, mis ilmus ajakirjas »Oma Maa« 1887. S.-i kirjanduslugu, mille II osa jäi pealegi lõpule viimata ja viimistlemata, ei vasta tänapäeva teaduse nõuetele, kuid oma aja kohta on autoril olnud kriitilist tunnet ja kindlat suunda oma kirjanduslikes vaatlusis.

E. P e t e r s o n'i isikl. mälestised, S.-i venna Juhan S.-i kiri ja J. S e i m a n n'i, omaaegse Peterburi Mihkli kirikukooli juhataja, mälestised käsikirjas (kõik B. L i n d e käes

SAPAS, Marie, õpetaja ja seltskonnategelane, sünd. 28. XI 1875 Halliste klk. Vana-Kariste v. Liplapi talus. Tema vanemad Jüri ja Reet S. (viimane samuti Sapas'te sugukonnast) olid ühendatud Liplapi-Saapa talu omanikud; Saapa talu on a. 1623 Rootsi valitsuselt Saapa sugukonnale pärisomanduseks kinnitatud. Marie S. lõpetas a. 1892 Tartus keskkooli koduõpetaja kutsega, sai a. 1894 koduõpetaja koha Moskvas, kuhu jäi 1899. a.-ni, täiendades ühtlasi oma haridust mitmesuguseil erikursusil, teotses aa. 1901—06 Saareptas Lõuna-Venemaal samas ametis ja viibis lühemat aega Lätis Pernigeli kirikumõisas ja Eestis Kursi klk. Saduküla mõisas. Aa. 1908—10 õppis ta Soomes Järvenlinna aiatöö-majapidamiskoolis ja avas a. 1911 isakodus Liplapil esimesed 6-kuulised aiatöö- ja majapidamiskursused, millel õpetus Vene valitsuse loal toimus eesti keeles. Talvel 1913 praktiseeris S. Marienfeldi ja Dalemi aiatöökoolis ja tutvus mujalgi Saksamaal mitmetüübiliste majapidamiskoolidega. 1911. a.-st alates kuni viimase ajani on S. juhatanud esialgseist kursust võrsunud Liplapi aiatöö- ja majapidamiskooli, kus igal a. paarkümmend naisõpilast on õppinud. Oma otsese tööga rööbiti on S. osa võtnud seltskondlikust tegevusest, asutades m. s. Halliste naisseltsi ja seda juhatades. Tema sulest on ilmunud »Taimetoidud ja nende valmistamine« (Tartu, 1911). Üldi-